

Nr 1661

av herr Dahlberg m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 37 angående högre teknisk utbildning och forskning i Luleå.

I proposition 1972:37 föreslås att en utbildnings- och forskningsorganisation med geoteknisk inriktning byggs upp vid högskoleenheten i Luleå under perioden 1972/73–1976/77 och att samtidigt den gruvriktade delen av sektionen för bergsvetenskap vid tekniska högskolan i Stockholm avvecklas. I överensstämmelse med vad organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland föreslagit avses den geotekniska verksamheten i Luleå bli organiserad inom två institutioner med inriktning mot mineral- och prospekterings-teknik samt bergs- och anläggningsteknik. Propositionen har i allt väsentligt följt organisationskommitténs förslag. Vid kommittéförslagets remissbehandling har Svenska bergsmannaföreningen, Svenska gruvföreningen och fakultetsberedningen för de tekniska vetenskaperna anfört att den gruvtekniska forskningen kraftigt förstärks i samband med omlokaliseringen. Förstärkningen bör komma till stånd på det bergmaskinstekniska området. Universitetskanslersämbetet förordar därför att organisationskommitténs förslag beträffande forskartjänster kompletteras med en tjänst som biträdande professor i bergmaskinsteknik. Forskningsområdet skulle omfatta dels energiförsörjning, kraftöverföring, dimensionering och slitage vid maskinell brytning och hantering av malm, berg och jord vid gruv- och anläggningsarbeten under och ovan jord, dels miljö-, säkerhets- och ergonomifrågor (t. ex. buller, damm, avgaser, ventilationsprinciper) i samband med maskinutrustningars anpassning till de speciella förhållandena vid underjordsarbete. Vidare skulle, i samarbete med bergstekniker, materialtekniker och maskinkonstruktörer, berg- och gruvmaskinella system inklusive dessas energiförsörjning och underhåll utvecklas. Gruvmaskinstekniken intar en nyckelställning i gruvindustrins fortsatta omstrukturering.

Det är av vikt att arbetsvetenskapen får en stark ställning i utbildningen och forskningen vid högskoleenheten i Luleå. Arbetsvetenskapliga synpunkter bör sålunda påverka utformningen av maskiner och maskinsystem redan under de första skedena i framtagning av sådana nya system. Arbetsvetenskap bör således vara en integrerad del i berörda tekniska ämnen. Det synes oss vara särskilt angeläget att de speciella och svärbemästrade arbetsmiljöproblemen i samband med gruvbrytning och bergarbeten angrips på angivet sätt.

Den biträdande professurens inplacering i organisationen motiveras av att maskiner och motorer är mycket starkt beroende av varandra inom bergbrytningen. En fortsatt mekanisering och automatisering måste

snabbt leda fram till helt eller delvis kontinuerligt arbetande system om inte den redan i dag besvärliga rekryteringssituationen till berg- och malmbrytning skall bli helt omöjlig. Särskilda problem uppstår också i samband med att brytningen når större djup.

Verksamheten bör också ge gott underlag för en särskild kurs för studerande från maskintekniska utbildningslinjer beträffande de speciella krav som ställs på maskiner för brytning och hantering av malm, berg och jord.

Denna specialist inom bergmaskintekniken förutsättes etablera ett forskningsarbete med den planerade filialen till Arbetsmedicinska institutet i Umeå, liksom med den beteendevetenskapliga forskningen vid Umeå universitet, varigenom såväl maskin- och systemtekniska som medicinska, kemiska och beteendevetenskapliga synpunkter kan tillgodoses.

Under återopande av det anförda hemställer vi

att utöver de av Kungl. Maj:t i proposition 1972:37 föreslagna professorerna även en biträdande professur i berg- och gruvmaskinteknik tillsättes från 1/7 1974 vid tekniska högskoleenheten i Luleå.

Stockholm den 2 april 1972

THURE DAHLBERG (s)

BO TURESSON (m)

KARL-ERIK HÄLL (s)

NILS-ERIC GUSTAFSSON (c)

i Byske

TORSTEN FREDRIKSSON (s)

ERIK TOBÉ (fp)